

karty informacyjne + Ak

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 3, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

zmiana teski; pośredni nr 2; 437

25.11.2003

AK

BYDGOSZCZ
WSK AK

BIAGA ZUZANNA

zam. MARGIEL

ps. "ROMANA"

K-437/437 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

Biała - Margiel Zuzanne

K: 437/437 Pom.

Bydgoszcz WSK A&K

I/1. Relacja *k. 12 s. 1-12*

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację *k. 3 s. 1-3*

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne...

IV. Korespondencja

1) koresp. *k. 5 s. 1-5*

V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 23*

VI. Fotografie *brak ikonografii*

I/1.

1. Relacja - życiorys Zuzanny Białej zom. Margiel -
spisane 11.11.1976 r. w Bydgoszczy przez Irenej
Monsiorską mpis kopia k. 6 s. 1-6
2. Relacja - Zuzanna Irenej Białej (zom. Margiel)
z 7.10.1992, mpis, oryg. k. 2 s. 7-8
3. Relacja Zuzanny Margiel spisane
11.11.1976 w Bydgoszczy przez Irenej
Monsiorską, mpis, kop. k. 3 s. 9-11
4. Relacja do detkowa - usupetmijace
z 7.10.1979, mpis, kop. k. 1 s. 12

R e l a c j a
=====

M A R G I E L Zuzanny, spisana 11.11.1976 r. w Bydgoszczy
przez Irenę Monsiorską.

I.

1. M A R G I E L Zuzanna z d. Biała, pseudonim "Romana".
2. Ur. 14.09.1915 r. w Sewerynowce ZSRR.
3. Ludwik i Anna z d. Lachowicz.
4. Inteligenckie.
5. Wyższe, mgr wf w Krakowie.
6. 92-002 Łódź, ul. Skalna 40, m. 6.

II.

W 1939 r. ukończyłam Studium WF w Krakowie. W Liceum-Gimnazjum w Bydgoszczy należałam do Hufca PWK. Uczestniczyłam w obozach: w Kościerzynie 19.. r - kurs podinstruktorski, w Istebnej na kursie instruktorskim w 19.. R. Na powyższych kursach zdobyłam przygotowanie obronne.

III.

Do przymusowej pracy zostałam skierowana w 1941 r. początkowo na kolej do przetaczania wagonów, po miesiącu przeniesiono mnie do pracy na pocztę, gdzie pracowałam do końca okupacji.

W naszym domu brat Leszek był członkiem organizacji konsp. ZWZ, AK od 1943 r. W związku z jego kontaktami przychodziło do nas dużo osób z organizacji m.innymi "Tekla" Lena Szajkowska, która zwerbowała mnie do pracy w ZWZ, WSK. Przez nią zostałam zaprzyjężona, z przydziałem do Inspektoratu WSK dział łączności. Kontaktowałam się z "Teklą" u siebie w domu i w jej mieszkaniu na ul. Czerwonego Krzyża. Zasadniczo pełniłam funkcję łączniczki. Z polecenia "Tekli"

przenosiłam na terenie Bydgoszczy przesyłki, najczęściej w pudełecz-
kach od leków, papierosów i innych do kolejno wskazywanych mi miejsc
każdorazowo na inne hasło. Z adresów pamiętam: ul. Świerczewskiego,
Chodkiewicza, numerów nie pamiętam. Przewoziłam również podobne
przesyłki do Torunia. Ulicy nie pamiętam. Był to punkt przy szosie
warszawskiej, przedmieście Podgórz, pod lasem. Jeździłam tam około
pięciu razy.

W związku z ogromnymi trudnościami aprowizacyjnymi dla ludności
polskiej, członkinie WSK zajmowały się zdobywaniem żywności na kart-
ki, przywożone z Borów Tucholskich. Ja również tę funkcję pełniłam.
W sklepach ekspedientki Polki umożliwiały zakupy żywności, którą
gromadziłam w domu w piwnicy. Brat mój wiozł ją z kolei do Borów
dla partyzantów. Część rozdelałam pomiędzy rodziny aresztowanych
lub uwięzionych w obozach, a czasem dla rodzin potrzebujących /star-
cy, dzieci/.

W domu moim poza bratem, siostra Maria również należała do ZWZ
i AK, dom był napęczniały od pracy konspiracyjnej.

Pracowało radio z nasłuchem stałym, maszynistka co dzień pisała
dla brata. Była nią p. Dukat Janina. Stale nocował najbliższy współ-
pracownik brata Krzyżanowski Maciej "Kuba". Przez pewien okres
czasu "meline" u nas miał Aleksander Schulz "Michał". Matka moja
nie należąca do organizacji, czynnie współdziałała z naszą trójką
i wszystkimi "współlokatorami".

Częstym gościem u nas była Magdalena Wilczewska, która była w
organizacji w dyspozycji brata.

Do obowiązków moich, jak i wszystkich członkiń naszej organiza-
cji należało zbieranie wiadomości zasłyszanych w miejscu pracy.

Współpracowałam z samymi Niemcami. Wszelkie zdobyte informacje przekazywałam Lenie "Tekli". Sporadycznie współpracowałam ze służbą sanitarną. Na poczcie, pracując w dziale paczkarni, szmuglowałam paczki do obozów, dla których wyznaczony limit dzienny wynosił 3 sztuki, a wysyłało się do 10-ciu sztuk. Za te machinacje zostałam usunięta z paczkarni, na skutek denuncjacji Niemki i przeniesiona do sortowni listów.

III.

Po wojnie rozpoczęłam pracę w 1947 roku /poprzednio chorowałam/ w Łodzi w Ośrodku Szkolenia Zawodowego. Wyszłam za mąż. Mam trójkę dzieci. Obecnie pracuję w Urzędzie Miasta.

/-/ Z. Margiel

Bydgoszcz, 11.11.1976 r.

*Za zgodności
Młodsiońska
Bydgoszcz 1.11.1976 r.*

R e l a c j a

=====

M A R G I E L Zuzanny, spisana 11.11.1976 r. w Bydgoszczy
przez Irenę Monsiorską.

I.

1. M A R G I E L Zuzanna z d. Biała, pseudonim "Romana".
2. Ur. 14.09.1915 r. w Sewerynowce ZSRR.
3. Ludwik i Anna z d. Lachowicz.
4. Inteligenckie.
5. Wyższe, mgr wf w Krakowie.
6. 92-002 Łódź,

II.

W 1939 r. ukończyłam Studium WF w Krakowie. W Liceum-Gimnazjum w Bydgoszczy należałam do Hufca PWK. Uczestniczyłam w obozach: w Kościerzynie 19.. r - kurs podinstruktorski, w Istebnej na kursie instruktorskim w 19.. R. Na powyższych kursach zdobyłam przygotowanie obronne.

III.

Do przymusowej pracy zostałam skierowana w 1941 r. początkowo na kolej do przetaczania wagonów, po miesiącu przeniesiono mnie do pracy na pocztę, gdzie pracowałam do końca okupacji.

W naszym domu brat Leszek był członkiem organizacji konsp. ZWZ, AK od 1943 r. W związku z jego kontaktami przychodziło do nas dużo osób z organizacji m.innymi "Tekla" Lena Szajkowska, która zwerbowała mnie do pracy w ZWZ, WSK. Przez nią zostałam zaprzysiężona, z przydziałem do Inspektoratu WSK dział łączności. Kontaktowałam się z "Teklą" u siebie w domu i w jej mieszkaniu na ul. Czerwonego Krzyża. Zasadniczo pełniłam funkcję łączniczki. Z polecenia "Tekli"

przenosiłam na terenie Bydgoszczy przesyłki, najczęściej w pudełeczkach od leków, papierosów i innych do kolejno wskazywanych mi miejsc każdorazowo na inne hasło. Z adresów pamiętam: ul. Świerczewskiego, Chodkiewicza, numerów nie pamiętam. Przewoziłam również podobne przesyłki do Torunia. Ulicy nie pamiętam. Był to punkt przy szosie warszawskiej, przedmieście Podgórz, pod lasem. Jeździłam tam około pięciu razy.

W związku z ogromnymi trudnościami aprowizacyjnymi dla ludności polskiej, członkinie WSK zajmowały się zdobywaniem żywności na kartki, przywożone z Borów Tucholskich. Ja również tę funkcję pełniłam. W sklepach ekspedientki Polki umożliwiały zakupy żywności, którą gromadziłam w domu w piwnicy. Brat mój wiozł ją z kolei do Borów dla partyzantów. Część rozdelałam pomiędzy rodziny aresztowanych lub uwięzionych w obozach, a czasem dla rodzin potrzebujących /staracy, dzieci/.

W domu moim poza bratem, siostra Maria również należała do ZWZ i AK, dom był napęczniały od pracy konspiracyjnej.

Pracowało radio z nasłuchem stałym, maszynistka co dzień pisała dla brata. Była nią p. Dukat Janina. Stałe nocował najbliższy współpracownik brata Krzyżanowski Maciej "Kuba". Przez pewien okres czasu "melinę" u nas miał Aleksander Schulz "Michał". Matka moja nie należąca do organizacji, czynnie współdziałała z naszą trójką i wszystkimi "współlokatorami".

~~Częstym gościem u nas była Magdalena Wilczewska, która była w organizacji w dyspozycji brata.~~

Do obowiązków moich, jak i wszystkich członkiń naszej organizacji należało zbieranie wiadomości zasłyszanych w miejscu pracy.

Współpracowałam z samymi Niemcami. Wszelkie zdobyte informacje przekazywałam Lenie "Tekli". Sporadycznie współpracowałam ze służbą sanitarną. Na poczcie, pracując w dziale paczkarni, szmuglowałam paczki do obozów, dla których wyznaczony limit dzienny wynosił 3 sztuki, a wysyłało się do 10-ciu sztuk. Za te machinacje zostałam usunięta z paczkarni, na skutek denuncjacji Niemki i przeniesiona do sortowni listów.

III.

Po wojnie rozpoczęłam pracę w 1947 roku /poprzednio chorowałam/ w Łodzi w Ośrodku Szkolenia Zawodowego. Wyszłam za męża. Mam trójkę dzieci. Obecnie pracuję w Urzędzie Miasta.

/-/ Z. Margiel

Bydgoszcz, 11.11.1976 r.

Za zgodności

Młeksionka

Bydgoszcz 11.11.1976

Luzanna Margiel
92-002 Łódź

♀

Luzanna Yrena Margiel z d. Priata ur. 14. 09. 1915 r.
w Beresynobroce k. Kaniūca Podolskiego, Ukraina.
Rodzice - Ludwik i Anna z d. Lochorisz.
Do Polski przyjechał w 1920 r. Po 1,5 roku po-
bytu w Łodzi, zamieszkali przy ul. Dworkowej 1
w Bydgoszczy.

Ojciec z zawodu księgowy i zaprzężyłony revisor
księg. Matka bez zawodu, zajmowała się gosp.
domowym.

Ojciec pracował początkowo w banku, a następnie
w firmie "Pródmetal" jako księgowy. Dodatkowo
pracował jako reym. revisor-księg w Łodzi Pow.
w Bydgoszcz.

W 1935 r. zamieszkali we własnym domu przy
ul. Sienkiewicza 1. W 1939 r. rodzinie zostali prze-
siedleńcy na ul. Garbary 19.

Skończyła średnie uczytelniam w 2. kat. Gimnazjum Sum.
w Bydgoszcz, zdając maturę w 1935 r.

Studia wyższe uczytelniam na Uniwersytecie Ja-
gellońskim w Krakowie na Wydz. Wychowania
Fizycznego i otrzymała dyplom magistra Wych.
Fiz. w 1939 r.

W Gimnazjum materiały do Organizacji Przygo-
sobienia Wojskowego Kobiet do Obrony Kraju

i w 1932 r. ukończyłam kurs Wykształcenie Ogólnowojakowe. Zdobyłam również Gaiśtoową Odznakę Sportową.

Podczas okupacji, po wyśiedleniu z własnego domu zamieszkałam z rodziną, siostrą i bratem przy ul. Garbary 19.

Do pracy przymusowej w 1941 r. zostałam skierowana na kole do przetwarzania wagonów. Po mies, skierowano mnie na port przy stacji Kolejowej w Bydgoszczy. Porządkowo sprzedawałam na peronach papierosy i gazety przejeżdżającym żołnierzom niemieckim.

Po kilku mies zostałam skierowana do pracy w parkarni pod przykryciem stacji kol. Po roku na skutek demonejacji Niemców, z którą pracowałam, zostałam uznana z parkarni i przeniesiona do sortowni listów z nielegalne przyjmowanie

z Wartejan i wyrywanie paczek do obozów jenieckich, przekraczając wielokrotnie dzienny limit.

W sortowni listów pracowałam do końca wojny.

Po wojnie pracowałam w Szkole Podst. jako nauczycielka gimnazjalna, a w 1947 r. wyjechałam do Łodzi. Pracowałam w Urzędzie Składowym Kawodowego.

W 1950 r. wyjechałam z żoną. Urodziłam troje dzieci i zajmowałam się gosp. dom. dorabiając przez

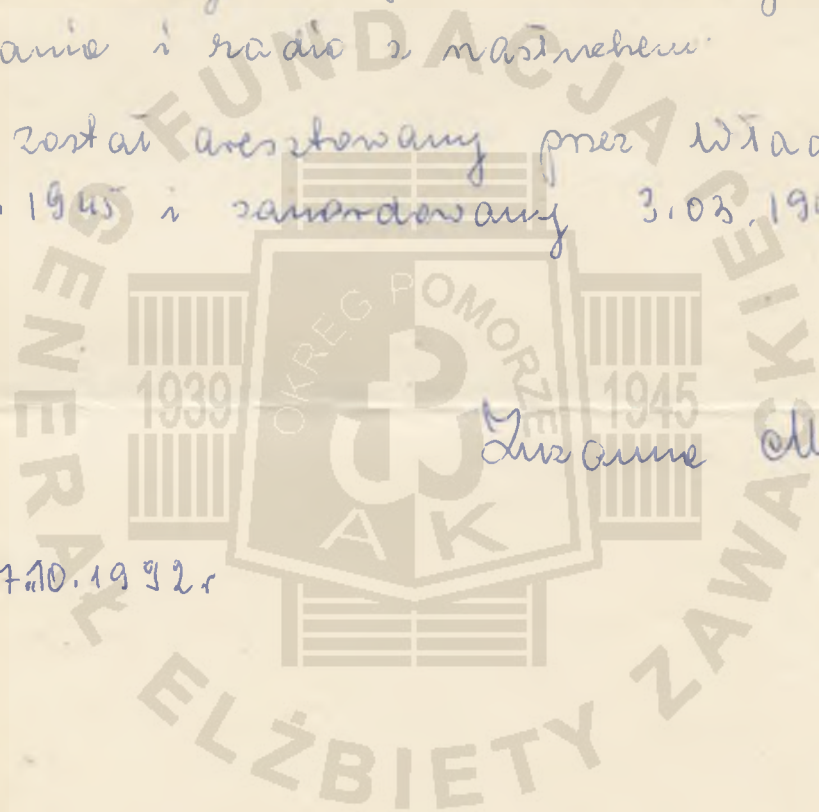
chatupnicę. W 1964 r. rozpoznałam pracę w Woj.

Radzie Narodowej, Wydz. Kultury Fizycznej, gdzie
pracowałem do emerytury w 1946r.

W 1981r zmarł mój mąż.

cała rodzina chci mi należała do organizacji
współpracowali z nazwą "trójka". Dom mój był
punktem kontaktowym, w którym spotykali się
wielu działaczy koms. W domu była maszyna
do pisania i radio z nastrebeniem.

Brat został aresztowany przez Władze Przep.
28.02.1945 i zamordowany 3.03.1945r w Bydgosz.

Justyna Margiel

Łódź, 4.10.1992r

Delaeja

Margiel Turanny, spisane 11.XI 1976r. v Bydgoszczu
spisane pom Jurek Klausowks

I

1. Margiel Turanna z d. Biaia p.s. "Romana"
2. 1915 v Bydgoszczu Z.S.R.N.
3. Ludnik: Bunc z d. Lachowicz
4. Dyne, mgr. W. f. v Krakowie
5. Inteligencja
6. 92-002001

II

1939. ukonczyam Studium N. F. v Krakowie.
 v Liceum-gymnazium v Bydgoszczu nalezajem do lince p.15.k.
 Ukonczyam v obrach; v Koscielnym 19 r. - kurs podiustnik-
 tonki, v Sebruz 1939 ne kurse rustak tonkam v 19
 Na pomplych kursach ~~prerabam~~ zdobyam przygotowanie obrane.

III

Do przyusovej pracy zostajem skierovana v 1941 v. prastkovo
 ne koly do pretacovane regonov, po uzavreni premienovo mune
 do pracy na poests, gdne pracovaram do konca okupacii.
 v narujm domu brat Lesek byl etankiem Org. Kowp. 202, AK' od 1943 v. v zinsku z jeho kontaktami pochodilo do
 nas dvo osob z organizacii. v inujm "Tekls" hene Inaj-
 kowska, ktora zverbovala mune do pracy v 202, W.S.K.
 Prer miz zostajem zapnykivana, z poydovanim do Inspekto-
 ratu W.S.K. dviat isanova.
 Kontaktovaram sja z "Tekls" u sebe v domu i v jej miest-
 kam v ul. Beovonego Koryza. Zaseduvno petniam
 funkcejs iseriviki. I polecenia "Tekli" prevostam ne

Jeremie Bydgoszcz przyjechał najpierw w pudełkach od lekarzy, papierosów i innych do kolejno inkarybowanych mi miejsc, Karłowarowa u i inne miasta. Z adresów państw: ul. Świercowskiego, Płodkiewicza, numerów mi państw. Prokuratury również podobne przyjeździ do Torunia ulicy mi państw. Był do punktu przy siostrze warszawskiej przedmieście Podgórz, pod lasem. Pierwszą tam około pięciu razy.

W związku z ogromnym konduktami apropracyjnymi dla ludności polskiej, entuzjastycznie W.S.K. zajmowały się zdobywaniem żywności na kartki przyznane przez Buror Inchołskich.

Je również by funkcję pełnił. W sklepach ekspedientki polki umożliwiał zakup żywności, która gromadziła w domu i piwnicy. Brat mój ^{do} Buror dla partyzantów. Czasie rozdzielania pomiędzy robimy, aresztowanych lub uwięzionych w obozach, a czasem dla rodzin potrzebujących (starej, dzieci).

W domu moim porzuciłem, a brat również należał do "ZWiZ, AK", dom był napełniony od pracy konspiracyjnej.

Pracowało radio z nieznanym statusem, maminiatka codziennie pisała dla brata. Była uis p. Laska Janina.

Stale moim najbliższym współpracownikiem brata Krystianowski Alaciej "Kuba". Ten pewien okres czasu "melina" u nas miał Aleksander Schulz "Mehar". Matka moja, me należała do organizacji cywilnej współdziałającej z naszymi i "wszystkim współlokatorom".

Wśród gości u nas była Magdalena Wilkowska, która była w organizacji w dyspozycji brata.

Do obowiązków moich, jak i wszystkich entuzjastów naszej organizacji należało zbieranie wiadomości zdobywanych

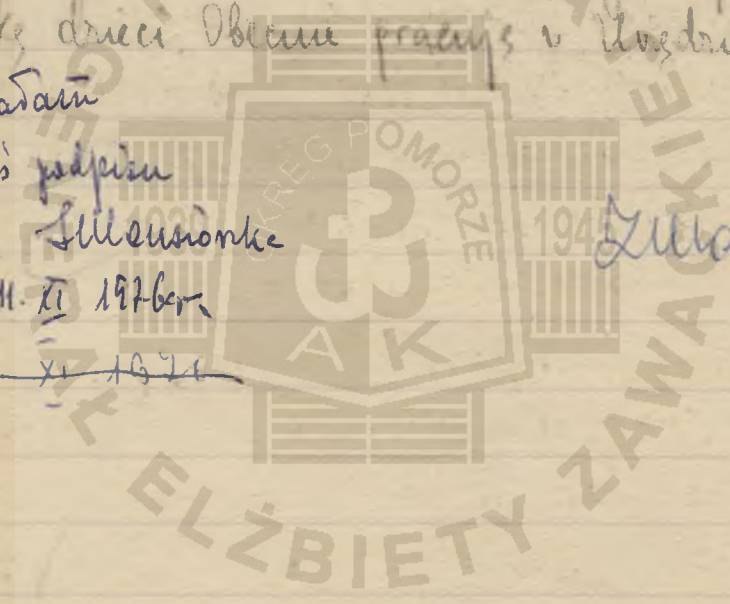
w miejscu pracy. Współpracownik z samymi Niemcami.
 Worekki - dotyły reformacje przekazywania „Lenie, Tekli”.
 Sporządzenie współpracownik z innymi samoburzą..

Na pomoce, pracując w drnie pakowani, smuglowałam paczki
 do obywateli dla wloznych ~~z~~ wyznaczony limit drzemny i stani
 wynosił 3 sztuki, a wysyłało się do 10 cm sztuk.
 Ze te miedziacej, robitam kontakt z pakowani na sztuk
 demuncyjaci Niemki i przenieciono do sortowni listow.

III

Pod koniec rozporządzenia prace 1947r (Poprzednio chorobałam)
 w Łodzi w Osiedlu S. Kolumba Zawodowca. Wyniam ze mgz
 Mam trojke dzieci Obecnie pracuje w Urzędzie Miasta.

Pilaciej spisadam
 autentyczny podpis
 stwirdam. Silesionke
 Bydgoszcz 11. XI 1976r.
~~Łódź 11. XI 1976~~

Lubargiel

Kopyca 1" x
ix 110 68

RELACJA DODATKOWA - UZUPELNIENIE

- ✓ 1. Stwierdzam, że Gabriela CIEŚLIŃSKA "Gaby" podczas okupacji pracowała jako łączniczka WSK, najprawdopodobniej w grupie przerzutów na Bory Tucholskie u M. Krzyżanowskiego "Kuby".
- ✓ 2. Stwierdzam, że Bolesława MAZGAJOWA z domu Kolasińska, była łączniczką w Inspektoracie bydgoskim ZWZ - AK, referacie łączności i współpracowała ze mną.
3. Stwierdzam, że Aleksandra SOKOŁOWSKA pseud. "Elżbieta" była łączniczką w Inspektoracie bydgoskim, współpracowała ze mną, jak również była przede mną zaprzysiężona.
4. Halina CZERLIŃSKA "Włóczęga" oraz jej siostra Barbara były łączniczkami przydzielonymi bezpośrednio do k-tki Podokręgu WSK H. Szajkowskiej.
5. Stwierdzam, że łączniczki WSK, będące pod komendą k-tki Podokręgu "Tekli" oraz siostry mojej Marii Białej k-tki Inspektoratu WSK Bydgoszcz współpracowały z łączniczkami, które były pod moją komendą, w zależności od bieżących potrzeb. Wszystkie łączniczki, niezależnie od swoich podstawowych zadań, obowiązane były do przekazywania danych, odnośnie działalności niemieckiej.
Z łączniczek przypominam sobie następujące osoby:
Mazgajowa Bolesława z d. Kolasa, Derucka Jadwiga, Schmidt Irena,
Sokołowska Aleksandra, Schulz Krystyna, Góralaska Bronisława.
6. Stwierdzam, że SZCZEŚNIAK Gabriela po mężu SUSZEK, pseud. "Myszka" była łączniczką Suszka pseud. "Paweł" komendanta Garnizonu Bydgoszcz ZWZ AK.

Bydgoszcz 7.10.1979 r.

/-/ Z. Margiel
z d. Biała

Za zgodności
Illusionke
Bydgoszcz 16.8.1979r.

II. Materiały uzupełniające relację: Biała Łuzanna

1. Sokółowska A.?- biogram Łuzanny Białej,
mpis, org.
2. Sokółowska A. - "Biała Łuzanna" [w:]
"S.B.K.P. 1939-1945", Toruń 1994, cz. I, kserokop.

k. 2 s. 1-2

k. 1 s. 3

9.1

Biała Zuzanna zam. Margiel ps. "Romana"/1915 .../ref. łączności WSK
insp. AK Bydgoszcz.

Ur. 14.IX.1915 r. w Sewerynowie na Ukrainie, c. Ludwika i Anny
z d. Lachowicz. Do wybuchu wojny ukończyła Żeńskie Kat. Gimn. Hum.
w Bydgoszczy i szkolenie ogólnowojskowe PWK, a w 1939 r. studium
WF na UJ w Krakowie.

W 1941 skierowana do przymusowej pracy w Bydgoszczy, początko-
wo przy przetaczaniu wagonów, następnie na poczcie, gdzie pracowa-
ła do końca wojny. Do służby konsp. w AK została zwerbowana i zaprzy-
siężona w 1943 r. przez Helenę Szajkowską ps. "Tekla", pełniącą fun-
kcję referentki WSK insp. AK Bydgoszcz, a od kwietnia 1944 r. refe-
rentki WSK w sztabie Podokr. Północno-Zachodniego. Z. Biała otrzyma-
ła przydział do służby łączności WSK insp. AK Bydgoszcz. Przyjęła ps.
"Romana" i początkowo pełniła funkcję łączniczki i kurierki "Tekli",
a następnie ref. łączności WSK insp. AK Bydgoszcz. W jej referacie
ściśle powiązanych z działem łączności sztabu inspektoratu, działały
m.in. następujące łączniczki i kurierki: Helena Buczkowska ps. "Mał^{Alek}tek",
sandra", Irena Buczkowska ps. "Maria", Halina Czerwińska ps. "Włóczę-
ga", -> Janina Dukat ps. "Benia", Aleksandra Sokołowska ps. "Elżbieta",
Jadwiga Tomaszewska ps. "Basia", Sabina Wrzesińska ps. "Żaba", Ma-
gdalena Ziembiewicz - Wilczewska ps. "Narcyza".

Mieszkanie rodziny Białych w Bydgoszczy przy ul.
było miejscem spotkań konspiratorów. Przebywał tamże czasowo Aleksan-
der Schulz ps. "Michał" kmdt insp. AK Bydgoszcz, Maciej Krzyżanowski
ps. "Kuba", przyjaciel i współpracownik brata Zuzanny, Leszka Białego
ps. "Jakub", który od 1944 r. był szefem łączności KO. Był tam także
zainstalowany stały nasłuch radiowy. Siostra Zuzanny, Maria Biała ps.
"Magda" początkowo pełniła funkcję referentki WSK Garn. AK Bydgoszcz,
a od kwietnia 1944 r., referentki WSK insp. Bydgoszcz. [Zuzanna Biała
została aresztowana została aresztowana przez UB w sierpniu 1945 r.

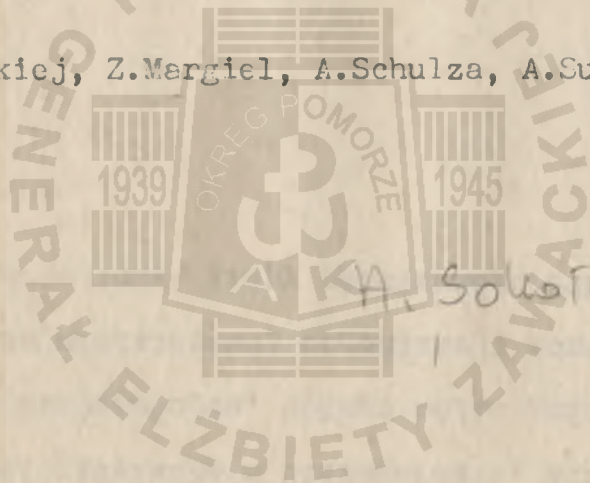
Wieża 2.

-2-

2

i osadzona w więzieniu w Gdansk wra z innymi członkami KO Pom. Zwolniona po kilku miesiącach śledztwa. W 1947 r. przeniosła się do Łodzi, gdzie wyszła za mąż i podjęła pracę w Ośrodku Szkolenia Zawod., a następnie w Urzędzie Miasta.

AP AK T.I.Jagielskiej, Z.Margiel, A.Schulza, A.Suszka

Solotworska 2

z (1913-1993). członek
z tego PAP w Gdańsku.
łańsku. syn Franciszka.
sku. bardzo czynnego
kich organizacji w WM
Tow. Lud. "Oświata".
ządu Macierzy Szkolnej,
łskiej zamordowany 5 II
zji z d. Jażdżewskiej. W
Gimnazjum Polskim w
rozpoczął pracę w PKP.
izacji: Gmina Polska -
i, Kolejarski Klub Sport.
"Strzelca"), Tow. Gimn.
ia". Szkolenie wojskowe
wych odbywających się
zem Oddziału Kolejarzy

Franciszkiem, braćmi -
przekazany do obozu w
lo pracy przymusowej w
owie łodzi podwodnych.
nych grup sabotażystów
całej Polski, utworzono
43 r. gestapo wpadło na
też Antoni Belling. Po 5
wnie do Stutthofu, gdzie
aresztowanych członków
apiła ewakuacja obozu.
ości Gęś i zostali tam w

Belling rozpoczął znów
56 r. został naczelnikiem

i zamordowani w obozie

147; Zwarra B., Gdańsk

Janina Walentynowicz

Biała Zuzanna zam. Margiel ps. "Romana"
(1915-....), referentka łączności WSK Insp. AK Bydgoszcz.

Ur. 14 IX 1915 r. w Sewerynowie na Ukrainie; córka Ludwika, księgowego i Anny z d. Lachowicz. Ukończyła Żeńskie Kat. Gimnazjum Humanistyczne w Bydgoszczy i szkolenie ogólnowojskowe PWK, a w 1939 r. studium WF na UJ w Krakowie.

W 1941 r. skierowana do przymusowej pracy w Bydgoszczy, początkowo przy przetaczaniu wagonów, następnie na poczcie, gdzie pracowała do końca wojny. Do służby konsp. w AK została zwerbowana i zaprzysiężona w 1943 r. przez Helenę Szajkowską ps. "Tekla", pełniącą funkcję referentki WSK Insp. AK Bydgoszcz, a od kwietnia 1944 r. referentki WSK w sztabie Podokr. Północno-Zachodniego. Biała otrzymała przydział do służby łączności WSK Insp. AK Bydgoszcz. Przyjęła ps. "Romana" i początkowo pełniła funkcję łączniczki i kurierki "Tekli", a następnie referentki łączności WSK Insp. AK Bydgoszcz. W jej referacie, ściśle powiązany z działem łączności sztabu Inspektoratu, działały m. in. następujące łączniczki i kurierki: Helena Buczkowska ps. "Aleksandra", →Irena Buczkowska ps. "Maria", Halina Czarlińska ps. "Włóczęga", →Janina Dukat ps. "Benia", →Aleksandra Sokołowska ps. "Elżbieta", Jadwiga Tomaszewska ps. "Basia", →Sabina Wrzesińska ps. "Żaba", Magdalena Ziembowicz-Wilczewska ps. "Narcyza". Mieszkanie rodziny Białych w Bydgoszczy przy ul. Sielanka 1 było miejscem spotkań konspiratorów. Przebywał tam czasowo Aleksander Schulz ps. "Michał", kmndt Insp. AK Bydgoszcz, Maciej Krzyżanowski ps. "Kuba", przyjaciel i współpracownik brata Zuzanny, Leszka Białego ps. "Jakub", który od 1944 r. był szefem łączności KO. Był tam także zainstalowany stały nasłuch radiowy.

Siostra Zuzanny, Maria Biała ps. "Magda", początkowo pełniła funkcję referentki WSK Garn. AK Bydgoszcz, a od kwietnia 1944 r. referentki WSK Insp. Bydgoszcz.

Zuzanna Biała została aresztowana przez UB w sierpniu 1945 r. i osadzona w więzieniu w Gdańsku wraz z członkami KO Pom. Zwolniona po kilku miesiącach śledztwa. W 1947 r. przeniosła się do Łodzi, gdzie wyszła za mąż i podjęła pracę w Ośrodku Szkolenia Zawod., a następnie w Urzędzie Miasta.

AP AK, T.: Biała M., Jagielska I., Margiel Z., Schulz A., Suszek A.
AK na Pomorzu...

Aleksandra Sokołowska

źródło: "S.B.K.P. 1939-1945" pod red. E. Zawackiej,
H. Maciejewskiej-Marcinkowskiej, w. I, Tom III, 1994.

IV. / 1. Korespondencja biesiada Biatej
Zuranny: sam. Margiel

1. Podziękowanie Biatej Z. za leg.
„Odsunki Pamiętkowej Okręgu Pomorskiego
AK”, rękopis z 19.01.1988, oryg. k. 1 s. 1
2. jak wyżej za „Biuletyn”, rękopis z
23.03.1991, oryg. k. 1 s. 2
3. Pismo Fundacji z 21.07.1997 -
- identyfikacja mszary o ps. „Bolesław”,
kopia, mpisu k. 2 s. 3-4
4. Pismo Margiel Z. do Fundacji w
sprawie „Bolesław”, rękopis z 26.01.1997,
oryg. k. 1 s. 5

mgr. E. Margiel
ml.
92-002 Łódź

Łódź, 19. 01. 1988 r.

Szanowna Pani.

Dziękuję bardzo za przesłane
zyczenia świąteczne oraz za leg.
pamiątki. Wdziękuję AK.

Przeżyłam odjścia, o które Pani
prosiła. Są to odjścia powojenne.

Łączę serdeczne
pozdrowienie

E. Margiel

Lódź, 23. 03. 1991 2

koszki Biały Zm.

Biuletyn

W 199/K/

Szanowna Pani

Otrzymałam biuletyn i deklarację
Członka Klubu, którą wypełnioną od-
wrotnie przesyłam. Cieszę się, że mogę
należać do łowiskiego klubu, gdyż
z tym regionem jestem nierozerwalnie
związana.

Z okazji Świąt, najserdeczniejsze
życzenia radośnych i błogosławio-
nych Świąt wraz z pozdrowieniami
przesyła

Z. Margiel

Spytai Zrzeszenie Biato,
czy tajemniczość „Bolesław”
przedstawiła się w formie kolejarz
Podziemnej „Odwoły” do „Bolesław”

38 58

31921

Toruń 21.01.97

4

Ld2-831A/97

Szan. Pani

Zuzanna Margiel

92-002 Łódź

Szanowna Pani !

Zwracam się w imieniu p. prof. Elżbiety Zawackiej z następującym pytaniem - czy wiadomo coś Pani więcej o tajemniczym mężczyźnie noszącym pseudonim "Bolesław"? Czy jeździł on w mundurze kolejarskim? Istnieje podejrzenie, że "Odrawąż" i "Bolesław" to te same osoby.

Łączę wyrazy szacunku i serdeczne życzenia noworoczne

Dokumentalistka

mgr Hanna Marcinkowska

Luzanna Margiel

Łódź, 26. 01. 1997

92-002 Łódź

Fundacja
Archiwum Pomorskie A.K.

W odpowiedzi na pismo ^{w Toruniu} Fundacji

znaki 83/A/97 informuję:

wiadomo mi, że mężczyzna o pseudonimie
"Bolesław" był łącznikiem z Warszawy

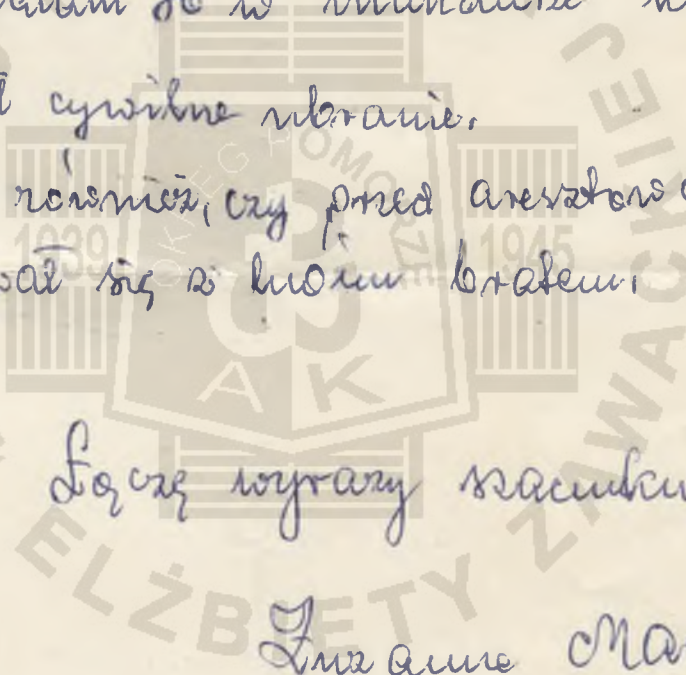
które widziałam go w mundurze kolejarskim
gdys nosił cywilne ubranie.

któremu również, czy przed aresztowaniem
kontaktował się z moim bratem.

Łączę wyrazy szacunku

Luzanna Margiel

4111 v

Margiel *Zuzanna*

92-002 *Lódź*

K-437

AK-Białogóra

Biała Zuzanna

28

OKAW 19256 26 10 79

J: 2: 437/437 Pom.

Bydgoszcz

Biała Łuzanna

V.

Karty informacyjne

h. 23

3 WSK. Bydgoszcz

1 2 5 1

4 Biała Łuzana

z Bydgoszcz

6 7

8 9

10 11 1945

11a

12. „Zas. Trzeeni Pomoczenie w l. II w. wiet.”

Opr. Gd. Tow. Jr. Wzd. PAK 1984 str 2 3

B.2. były siostra Leska Białego, siostra Teresa
Inspektoratu 262-Ab w Bydgoszcz, wres,
z siostrą Marią B. była estonkimi WSK verte!

Sobót ich rodziców ul. Garbary 19 w Rydog.
był kwaters konspiracyjny w 1940

Wyc. z listu Freng Nowalowej - Bydgoszcz
Zagielstok; ps. Ewa^u 2

4 Maria i Lola Białe - Jarosny
i wile kumy z Bydgoszcz,
pracowały pełne poświęcenie⁴

sk.

17 K.
obu Bydgoszcz

Margrit Zrazanne

z d Biała

"Zule"

3

miotwa "Krapka"

Rel. 17 Schulz

"Michał"

Marek

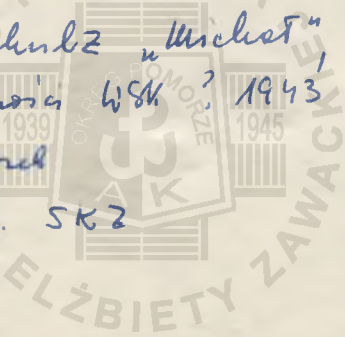
Surf Tomasz WSK

? 1943

Jary

2. a Surub

do adm. SKZ

K 39

56

Z wraunne

ps. Romana WSK 4
list Chył. Bydgoszcz

~~Białe ~~Waga Waga~~~~

2 w Margiel

siostry Marii, Magdy

wsp. Bydgoszcz

~~Wsk - Topo Komp~~

do 1944 Szał Tyerm

z wyjątkiem Margiel WSK

p. Zube

24. IX. 1919

wsp.

Calinsha

~~byłam w mił 31 X 1919~~

wsp. rel. A. Schenke "Wielka" "Waga" (Jury)

Szał Tyermoski WSK

1993

Podobn. Pm - Zaek

rel. A. Sencuk "Pawel"

KW/44

K 39

35

Bieta Zwzanne ps Romana

inf. "Magdy" siostry 19-83 nie spotk. bydy

Żule bydy awestowane 1945 r. w
 miasteczku w Goleńskim i zwaleniach, bo
 w kt o. miy mi miast

"Magda" straciła pamięć po dwóch
 nożach

1. eksterminacja Lecha (paweliz
 (Krochmalnik))
2. wypadki drożowy - woper obok
 miy w aucu zabity, one kataliz

~~phk kont albomy maj ul. el. lapa
1. lapa~~

~~phk kont albomy maj ul. Zamojskiego
u pana Stanisława Kozłowa -~~

~~arezt w Warszawie w koncu marca
1944 - ("Anarchy i bestia")~~

~~p. Stanisław Kozłowski wiar. z p. Wanda
Tramo wst. (pomiędzy domami)
i Wasiński w. edyt. -~~

Bydły 6

Biała Zwzanna

lip 2 19 I 83 na spotkaniu w Bydł. w Kościele
Szkolnym u dr. J. Gromy, przewodnicząca Zula Biała,
która pracowała jako wydawnicza postrona
Pracownia Kilkunastu tygodniowo i Kilkunastu
miesiąca Kurierki. (p. R. Schembra)
Zula była zaproszona przez Tędy

- Zwzanna Biała była przez miesiąc w 1945 r.
pracownicą w Głównym - ale zwolniona, bo
nie było jej już potrzeb

O. AK 19256 26 IV 79

nr 437/18

Bydgoszcz 7

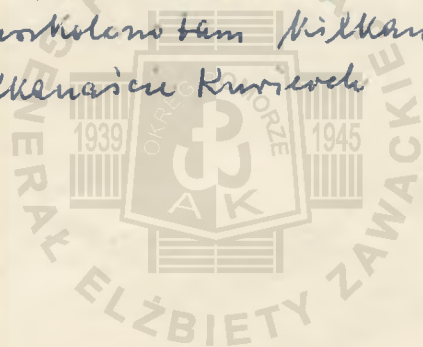
Biała Zwzanna

17 Sieneczka str 27

Sufertem tymczasem w K. Biała Zwzanna Biała

- powołano tam kilkunastu telegrafistów

i kilkunastu kurierów

1.

2. 437 Pom.

3. Ak. Bydgoszcz

8

4. Biata Luxanna
obecnie Margal

5. 2 d. Biata

6. " Romana "

7. Biata

8. Ludwik Anna
z d. Lachowicz

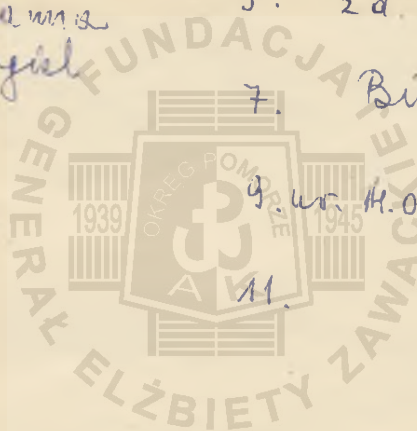
9. ur. 14. 09. 1915 r. Sewerynowka
Z SRR.

10. 92-002 Łódź,

12. Rel. własna

KAK 39/19256

~~KAK 19256~~
40

bs AK od 1943v.

437/P

WSK Bydgoszcz

9

Biała Zuzanna - siostra Marii

2 msia Margdel ps. 'Zula', Romane'

ul. Dąbrowski, k. młka Tki (izien.) Pasłok. WSK Bydż.

Kier. E. Tomasz, ul. Bydż.

nr 14 09 1915 Saveny, no'wke

adres Tobiś.

uczestniczyła w uroczystości 11.11.1966 r. ; odr. P. w III

Bydgoszcz
Zł. Ark. 10

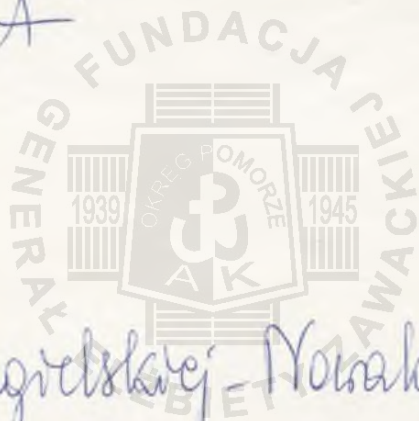
Biała Suxanna

Kierownicąta nocni z ul. Bereźnicka,
M. Piata, J. Schmidt, J. Gopinis, A. Szwetomski, J. Paterek, ks. Oziq
i Schwabliochi konspiracyjnych i domu
Browistawny Gónalskiej i Bydgoszcz,

Dr.: Deleccja B. Gónalskiej. Teclur K-433
i Insp. Bydg.

BYDGOSZCZ
ŁASKOWICE
AK
11

BIELA ZUZANNA
ps. "ZULA"

dob. + J. Jagielskiej - Nowak, Ko

ff 1/94

Margielska - Biała Zuzanna
ps. "Romana"

Bydgoszcz
AK

Tęcznicza WSK

12

M. J. Krzyżanowski, Kurierzy AK,
Pomerania, z. 11/1989, s. 23.

PO-94

45

BYDGOSZCZ

NSK AK

13

BIATA ZUZANNA
"ROMANA"

Ldb. AP AK, INSP. BYDG., T.: BIAŁY L., GÓRALSKA B., MAZGAJOWA B.,
SOKOŁOWSKA A., SXCZEŚNIAK G., SZYPERSKA U,
BIATA M., DERUCKA J., SKAJKOWSKA H.

Biata Luzanna
zam. Margiel

Bydgoszcz¹⁴
W SK

ps. "Romans"

Referentka Tajsowa WSK Inspekto-
ratu AK Bydgoszcz zaprzyszczona w
1943r. przez Helenę Szejkowską,
wtedy Referentka WSK Insp. Bydgoszcz.
zob. "Stow. biograf. komp. pomorskiej...",
wyd. FFBPW

47

488 I '01

HK 15

Bydgoszcz

BIELA Zuzanna

ps. "Lomana".

Pracownica kierownicza Referatu PKK Jusz
Bydgoszcz, referat ulka legności PKK, upra-
wniała też służyć jako pracownica sor-
torowa listów na poczcie.

Bydgoszcz
ul. St. Kowalskiego, 14, str. 29
Jedn. "Hochschule Lomanskia HK"
Jուն, 1998 r.

Biała Lużanna

Kaydpona 16
AK

Białota w kompozycji razem z młotem Maryś
i bratem Leszkiem.

zob. T.K.: 208/208 Biała Maria

S/B

W XII' 03

FK 17
Bydgoszcz

BIŁŁA Żuranna
ps "Romana"

Urodz. 14 IX 1915 r. w Severymare w Ukrainie
Do służby kowal w FK przydzielona w 1943 r.
Przebieg do służby technicznej w SPZ Tusz. FK
Bydgoszcz. Pełni funkcję techniki i kowalki
W sierpniu 1945 r. przesiedlona przez UB. Zwol-
niona po kilku miesiącach służby.

Zob. "Słownik Biogr. Towar. Polimorskiej
Funkcyj. "Archiwum Sowijskie FK
Tome II 1994 r. t. 1, str. 30.

T-K-437/437 | Pom 18 AK

++

BIAŁA - MARGIEL Zuzanna „Romana”

Kierowniczka w piśmie *Łeznałci* referatu
WSK ~ Inspektorat ZWZ-AK Bydgoszcz

zob. *Strasba Polek na front. II woj. Św.*,
cz. 3, Toruń 1999, s. 82

Biała Luksanne

Przyłporec¹⁹
AK

zob. T:K:433/433 Pom. J. Kralke Bronisława
s. 2

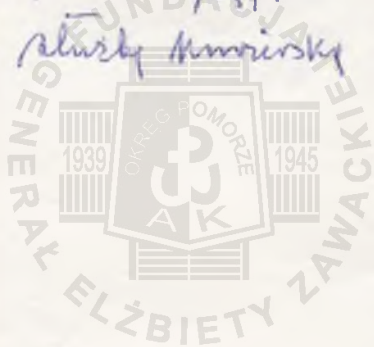
100 X'03

Boysly
Prk 20

Prیاتا Zule pro Romanu

200 list, Svoj 6371/25/91 2 15 05 91

petnista Blusky Kuvirsky

BIAŁA Zuzanna ps. "Roma"

Bydgoszcz
Ak 21

urodz.

bez stopnia

sześć łączności WSK podobny. "Jary" Po raz drugi
otrzymała Sr.K.Z.

Sr.K.Z z M.

Wykaz odznaczeń "Jary" - Michała

Byag.

HK

22

BIATA ZULHA [Zuzanna] ps. Romana
Tzerminha

Imię: List Henry Jagrebickij do p. E. Tavae-
kij z dn. 16.05.94, Arch. Pow. AB Tomii

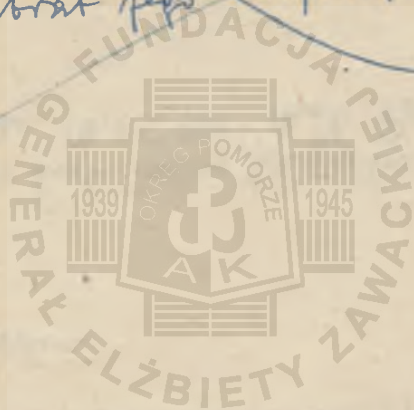
A. Zak. 91

55

a

Gdymie

~~Nierzwicki vel Nierdzicki Bronnen
 brat jego Bronnen
 Frowald, Alfred~~

BYDGOSZCZ

AK

23

BIAZA ZUZANNA

Centrum Wydawnicze Inspektorata Bydgoszcz

9/1/91

ul. na Zamku, s. 88

57

BIAZA ZUZANNA PS. ROMANA"

ZESKANOWANE

